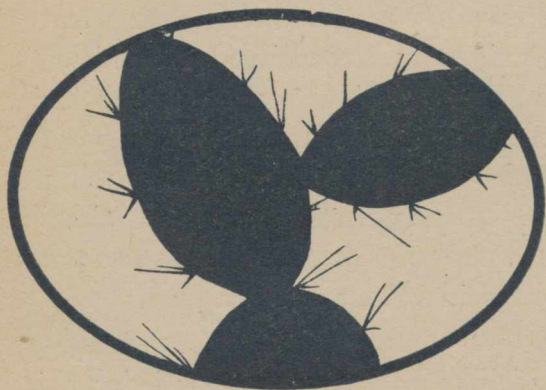

SUCCULENTA

Nederlandse Vereniging van Liefhebbers
van Cactussen en andere Vetplanten

Nummer 4

Juli – Augustus 1948

Redactie-adres:

A. J. A. Uitewaal, Alex. Boersstraat 25 huis, Amsterdam

Secretariaat.

Mevr. J. Grullemans—van Berghem, Hereweg 19. Lisse

De grootste cactus ter wereld

Als we alle cactussen ter wereld zouden meten, dan was er één de grootste.

Kunnen wij ook plantenvoedsel meten? Ja! In de hele wereld is ook een maatstaf in gebruik voor het meten van waardegevend plantenvoedende bestanddelen.

Wist U dat POKON de hoogste waarde heeft van alle samenstellingen ter wereld? Wat betekent de hoogste samenstelling? Wel, dat alle vulstoffen eruit gehaald zijn, zodat het 100 % zuiver is. De vulstoffen worden in vaktermen genoemd:

schadelijke ballast.

POKON bevat 0 % schadelijke ballast, waardoor ieder risico voor Uw plant is verdwenen. Bovendien is POKON 100 % direct en totaal oplosbaar in water. Van een oplossing POKON bevat daardoor de bovenste en onderste druppel in Uw gieter of fles precies evenveel POKON.

POKON heeft geen bezinksel dat op de potgrond blijft liggen en de lucht afsluit.

Bovendien is POKON nog het goedkoopste in gebruik, daar U er zo weinig van nodig heeft, en geen ballast koopt.

Cactussen eten per jaar voor ongeveer 1 cent aan POKON. Gunt U ze dat?

Eist dan POKON en tracteert Uw planten regelmatig op een POKON diner. Ze zullen U hun dankbaarheid betuigen door prachtige groei en volop bloei.

Niettegenstaande POKON U alle voordelen biedt, laat men zich soms nog wat anders opdringen. Komt voor Uw planten op, weigert mindere kwaliteit dan de wetenschappelijk gemeten hoogste kwaliteit ter wereld: „POKON”.

POKON enig ter wereld!!

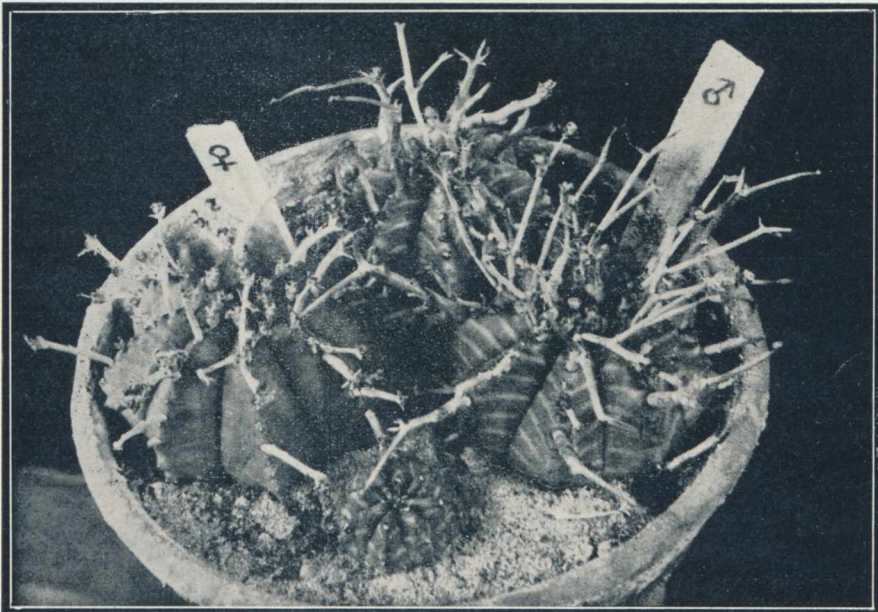

Nederlandse Vereniging van Liefhebbers
van Cactussen en andere Vetplanten

SUCCULENTA

Euphorbia meloformis Aiton

door J. A. Janse

Euph. meloformis Ait.

(Foto: Janse).

Een van de algemeenste Euphorbia-soorten in onze collecties is wel *E. meloformis* Ait., een plant, die door Thunberg reeds in 1773 aan de Zwartkopsrivier werd gevonden. Ook Le Vaillant, een Frans reiziger, die een interessante beschrijving van zijn reizen, gedurende 1783—'85 in Zuid-Afrika, heeft uitgegeven, beeldt deze soort af onder de naam „Euphorbe à cote de melon”

E. meloformis, komt in de zuidelijke Kaapprovincie in de districten Uitenhage, Port Elizabeth, en Albany voor.

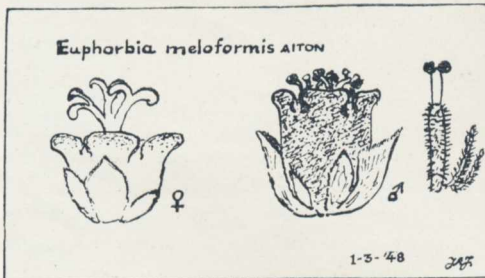
Berger deelt mede, dat in 1907 alleen mannelijke exemplaren bekend waren, sindsdien is echter ook het andere geslacht meermalen ingevoerd. Op de hierbij gereproduceerde foto zijn ze beide afgebeeld. Duidelijk zijn bij de linkse plant de 3-delige stijlen van de vrouwelijke cyathia te zien.

Euph. meloformis kan met verwante soorten gekruist worden, o.a. met *E. obesa*.

Wat we onder de naam *meloformis* samenvatten is een zeer gevarieerd gezelschap. Vorm en tekening van de planten kunnen zeer verschillend zijn. Soms zijn de kanten vrij scherp, dan weer meer afgerond; de banden, zo duidelijk te zien op het rechter exemplaar zijn bij andere planten veel zwakker en kunnen ook geheel ontbreken. Even variabel is de groeiwijze. Sommige planten vertonen in het geheel geen neiging zich te vertakken, terwijl dit bij andere exemplaren wel in meerdere of mindere mate het geval is. Ook de bloemstelen zijn dan weer sterk, dan weer veel zwakker ontwikkeld.

De onderzoekingen in Zuid-Afrika hebben aangetoond, dat wij hier met een zeer veelvormige soort te doen hebben, terwijl er niet gesproken kan worden van een uiteenvallen der soort in geographische vormen. Men kan op de vindplaatsen, bijv. in de naaste omgeving van Grahamstown, zeer afwijkende vormen vinden, die gezellig door elkaar groeien. Dyer, White en Slane beelden in de Euphorbia-monografie zulk een serie af (afb. 610).

Euphorbia meloformis vertoont aan de ene kant overgangen naar *E. obesa*, aan de andere kant naar *E. valida*. Deze laatste is in de regel meer cilindrisch van groeiwijze, vertoont eveneens de dwarse, lichtere strepen en heeft ook de houtig wordende bloemstelen.

Cyathia van *Euph. meloformis* Ait.; links vrouwelijke, rechts mannelijk cyathium met mann. bloem.

Wij geven hierbij ook een schets van de mannelijke en vrouwelijke cyathia. De vrouwelijke, ter linkerzijde afgebeeld, zijn breder dan hoog, en iets kleiner dan de mannelijke, welke ook forsere bracteeën dragen. Deze schets is gemaakt naar de cyathia der exemplaren, die hierbij zijn afgebeeld. Een ander vrouwelijk exemplaar in mijn bezit met veel rondere kanten en practisch zonder houtige bloemstelen, heeft de cyathia geheel overeenkomend. Hieruit meen ik wel te mogen besluiten, dat Dyer

gelijk heeft als hij zegt, dat ondanks de grote variabiliteit van andere kenmerken, de cyathia geen opleveren die duidelijk verschillen en dus een onderverdeling van de soort *meloformis* in diverse benaamde vormen, zoals N. E. Brown deed, geen aanbeveling verdient.

! ACTIVITEIT !

Op blz. 31 van de vorige aflevering staat een verzoek tot meer actieve medewerking door de leden van Succulenta. Een waardevol propagandamiddel waaraan bijna iedereen kan medewerken is het gratis verstrekken van stekken of zaailingen aan nieuwe leden. Het bestuur heeft dan ook besloten de nieuwe leden in het vervolg enkele stekken of zaailingen aan

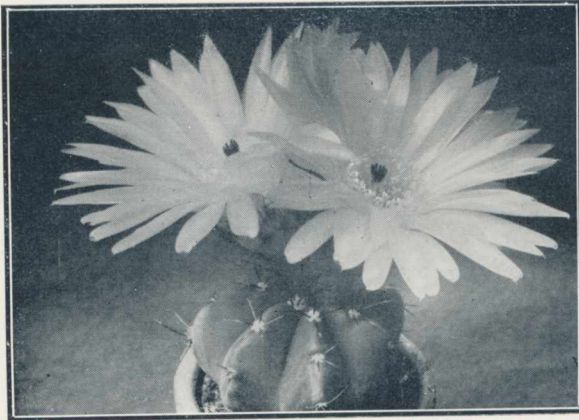
te bieden en verzoekt hierbij de medewerking der oude leden.

Zij die bereid zijn stekken of planten af te staan, worden verzocht hiervan mededeling te doen aan Mevr. J. Grullermans van Berghem Hereweg 19, Lisse. Werkt allen mede om het bestuur in staat te stellen de beloofde stekken aan nieuwe leden te kunnen geven.

Nieuwe en minder bekende Notocactussen

Ir K. G. Kreuzinger

Ongeveer 8 jaren geleden had ik het plan opgevat tot publicatie van deze serie van nieuwe beschrijvingen en critische beschouwingen; begonnen werd met de beschrijving van *Notocactus minimus* Fric et Kreuzinger; manuscripten en foto's werden klaargemaakt; de toen ontstane toestanden ver-

Notocactus Ottonis var. *Schuldtii* (Type)
(Photo: 1305)

hinderden echter mijn voornemen.

Uit het puin en de resten, die in de afgelopen jaren nog gered werden, wil ik trachten deze serie voort te zetten. Van het studiemateriaal van levende planten, het herbarium van bloemen, planten en zaden, de fotoverzameling, het archief, de bibliotheek, het kaartsysteem, enz. enz., zijn nog slechts brokstukken over. Zo zal deze serie tot mijn spijt

anders worden, dan in 1940 verwacht werd.

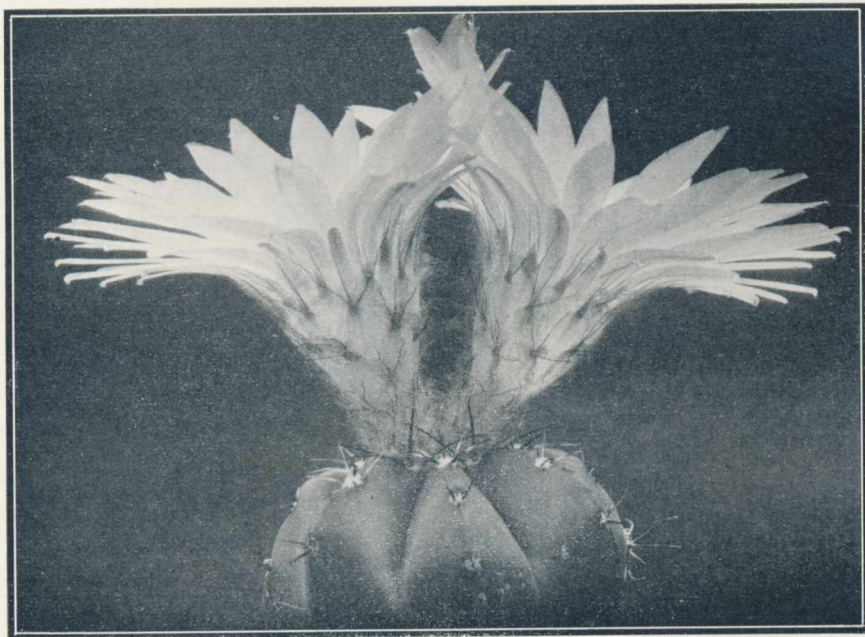
Notocactus Ottonis (Lehm) Berger var. **Schuldtii** Kreuzgr. var. nov.
Simplex, 45-90 mm lata, 25-55 mm alta. *Epidermis laete viridis*. *Costae* 5-8, *areolis* 3-4(-7) *praeditae*. *Aculei radiales* 5(-7). *Aculei centrales* 0(-1). *Tubeus floris et ovarium pilosus et aculeatus*. *Flos nitens citrinus*. *Stamina flavo-aurantiaca*, *antherae albido-flavae*. *Pistillum flavescens*, *stigma 9-partitus, rubescens*. *Fructus globosus*, 10-15 mm diam. *Semen phaeum*.

Typus: Herbarium Fric et Kreuzinger, Egra: nr. 0062. Herbarium semina Kreuzinger, Egra: nr. 367/a (S). *Orbis pictus cactac.* Kreuzinger, Egra: nr. 1303, 1304, 1305.

Vindplaats: Brazilië, provincie Rio Grande do Sul, zonder nadere aanduiding.

Tussen een kleine zending importplanten, die ik in November 1932 van de zaad- en importfirma Albert Schenk el in Hamburg-Blankenese ontving, bevonden zich o.a. 13 planten, die verwant leken aan *Notocactus Ottonis* (Lehm.) Berger en die door de weinige dikke ribben en spaarzame bedoorning direct opvielen en daarom „pro domo” als „*Notocactus denu-datus*” werden aangeduid.

In mijn in 1935 verschenen „Verzeichnis” heb ik deze *Notocactus* op pagina 22 onder nr. 473 als „*Notocactus Ottonis* var. *Schuldtii* Kreuzgr. 1933” kort in het Duits beschreven en ook afgebeeld. Sedert dien zijn gedurende drie generaties de kenmerken constant gebleven, welke deze variëteit van de mij tot dusverre bekende variëteiten duidelijk onderscheidt:

Notocactus Ottonis var. *Schuldtii* (Type)

(Photo: 1303)

slechts 5-8 ribben met relatief weinig areolen, die ieder slechts ongeveer 5 doorns dragen.

Gekweekt groeien de zaailingen en planten goed, zodat enten nauwelijks nodig is. Helaas is deze fraaie variëteit ten gevolge van de buitengewoon ongunstige omstandigheden der laatste 10 jaren bij mij uitgestorven.

Deze plant heb ik genoemd naar de heer Hans Schuldt, de eigenaar van de zaadhandel Albert Schenkel in Hamburg-Blankenese, daar deze de kennis van cactussen en succulente planten door talrijke importen bevorderde en omdat hij zijn beroepseer altijd boven zijn resultaten als koopman stelde.

6 Mei 1948.

BODEMWARMTTE

Na lezing van het interessante artikel van Dr de Boer over het zaaien van Lithops en andere Mesems heb ik als nieuw lid gezocht naar de meest eenvoudige toepassing van bodemwarmte.

Toen ik voor mijn aquarium stond, dacht ik, als ik nu eens van een tweede aquarium een broeikas maakte; er een kap op zette en het plaatste op mijn aquarium met tropische vis; dan had ik twee vliegen in één klap; n.l. mijn vissen in het onderste en mijn zaad in het bovenste aquarium.

Zo gedacht, zo gedaan. Op deze manier

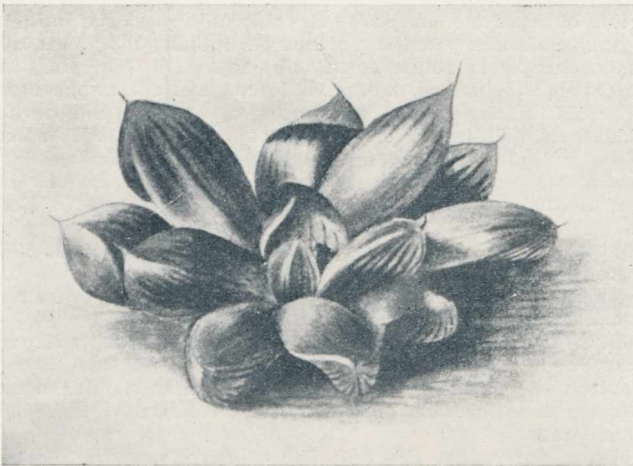
krijg ik voor mijn zaad een temperatuur van 20° C 's nachts en van 20° tot 30° C overdag, een temperatuur, die zeer geschikt is voor het zaaien van succulenten. Ik heb het zaad van Cactussen en Lithops in kleine cactuspotjes gezaaid en met zeer veel genoegen zie ik de plantjes met de dag groeien. Ik breng tevens langs deze weg dank aan Mej. v.d. Thoorn voor het zaad, dat zij mij heeft aanbevolen, dat ik in goede staat heb ontvangen en goed is opgekomen.

H. G. Koning.

Revisie van de nomenclatuur van enkele Haworthia's (II)

door A. J. A. Uite waal.

Er is geen twijfel aan, dat verscheidene als „soort” beschreven Haworthia's onvoldoende specifieke kenmerken bezitten, waardoor ze zich van andere reeds beschreven soorten onderscheiden. Zolang we niet weten welke kenmerken voldoende constant zijn om met zekerheid het ene individu van het andere als afzonderlijke soort te onderscheiden, zolang heeft men met verschillende opvattingen rekening te houden. De uniformiteit in de bloeiwijze, de enorme variabiliteit der uiterlijke plantenvormen, het zou er op kunnen wijzen, dat we met een groep van zeer nauw verwante, variabele planten te doen hebben. Wanneer we het soortbegrip wat ruim nemen, en daar zal men o.i. in de toekomst beslist toe moeten overgaan, zou men dit geslacht gemakkelijk tot een betrekkelijk gering aantal soorten kunnen terug brengen. Het ligt evenwel niet in onze bedoeling hier nader op in te gaan, maar wij willen alleen enkele onjuiste benamingen verbeteren, die in strijd zijn met de botanische regels. Bij het examineren van de collectie aquarellen, die zich bevinden in het herbarium van

Haworthia obtusa Haw.,
reprod. naar aquarel in Kew-herbarium.

de Kew-Gardens (Eng.), welke platen veelal afbeeldingen zijn van type-planten, vielen ons onmiddellijk twee platen op, waarin wij ons bekende planten herkenden die heden echter een andere soortnaam dragen. Een daarvan geeft de afbeelding van *Haw. obtusa*, beschreven door Hawth in Philos. Mag., 1825, p. 282. De plaat is gedateerd 14 Febr. 1824, en voorzien van de opmerking „Ontvangen van Mr Bowie in 1823 van de Kaap de Goede Hoop”. Een onbekende heeft (in ander handschrift) verder op deze plaat geschreven: „*Haw. cymbiformis* Haw. var.” Het is dan ook onder de naam *Haw. cymbiformis* var. *obtusa* (Haw.) Baker, dat wij deze plant heden vermeld vinden maar iedereen, die met dit geslacht enigszins bekend is, ziet onmiddellijk, dat de plant op de afbeelding geen gelijkenis met *H. cymbiformis* vertoont. Zo ook Dr N. E. Brown (zijn handschrift herkenden wij dadelijk) die daarnaast op de plaat noteerde „certainly not” (beslist niet) en verder: „a native of King Williamstown”, daarmede de groeiplaats aanduidend. Er is naar onze mening en volgens andere Haw.-kenners dan ook geen twijfel aan, dat de plant van de afb. een zeer nauw verwante vorm is van *Haw. pilifera* Bak. (1870). De langwerpige bladvorm, de stomp-driehoekige, enigszins gezwollen bladtop met de (hoewel tamelijk korte) eind-

borstel, het doorzichtige bovenste bladgedeelte, dat vrij plotseling van het overige groene gedeelte gescheiden is en voorzien van weinig of niet verbonden overlangse lijnen, dit alles wijst op *Haw. pilifera*. De voornaamste, maar betrekkelijk onbeduidende afwijking is, dat de randen en kiel geen tandjes of borstels te zien geven. Van *Haw. pilifera* zijn trouwens later verschillende vormen beschreven, sommige met, sommige zonder tandjes aan de randen; de meeste, waaronder die zonder tandjes, hebben opgerichte bladeren, die van de plant op de plaat zijn eerder afstaand, hetgeen aan abnormale cultuurinvloed te wijten mag zijn. Daardoor is het evenwel niet met absolute stelligheid uit te maken, tot welke der beschreven vormen van laatstgenoemde soort *H. obtusa* behoort, maar dat ze in deze vormenreeks thuis hoort, staat o.i. vast. De vindplaatsen van vormen met tandjes hebben, voor zover bekend is, hun verspreidingsgebied van Port Elisabeth tot King Williamstown, die zonder tandjes in Somerset East, Adelaide, Beaufort West en eveneens King Williamstown. De oorspronkelijke beschrijving van *H. obtusa* door Haworth was gebrekkig en ongetwijfeld daardoor misleidend. Wij geven daarom hieronder, behalve de nieuwe combinaties, die door de verwantschap van beide meergenoemde soorten noodzakelijk zijn geworden, een verbeterde beschrijving van de soort. Nog danken wij Sir Edward Salisbury, Dir. van de Royal Botanic Gardens te Kew voor de reproductie van de plaat die wij, met toestemming, duidelijkheidshalve gedeeltelijk hierbij weergeven, en de Directie van de Hortus Botanicus te Amsterdam, die zo vriendelijk was voor de taalkundige correctie van de Latijnse diagnose zorg te willen dragen.

Haworthia obtusa Haw. emend. — *Acaulis; folia rosulatum multifaria, juniora fere erecta, seniora ± patentia, oblonga vel subobovato-oblonga, apicem versus incrassata, abrupte et obtuse acuminata, ca. 2½ cm (vel plus) longa, supra apicem versus subconvexa, subtus valde convexa apicemque versus carinata, luride viridia, in triente superiore supra subtusque paene abrupte distincte pellucida multisque lineis longitudinalibus quae summum apicem non vel raro attingunt percursa; apice in setam ca 5 mm longam terminante.*
Haworthia obtusa ex descriptione Haworthii in Philos. Magaz. (1825) 282 difficuliter intelligitur. Descriptio emendata est ex figura in Horto Kewensi servata.

Haw. obtusa var. **pilifera** (Bak.) Uitew. comb. nov., = *Haw. pilifera* Bak. in Sound Ref. Bot. IV (1870) t. 234.

Haw. obtusa var. **columnaris** (Bak.) Uitew. comb. nov., = *Haw. pilifera* var. *columnaris* (Bak.) Poelln.

Haw. obtusa var. **Dielsiana** (Poelln.) Uitew. comb. nov., = *Haw. pilifera* var. *Dielsiana* Poelln.

Haw. obtusa var. **Dielsiana** form. **acuminata** (Poelln.) Uitew. comb. nov.

Haw. obtusa var. **Gordonia** (Poelln.) Uitew. comb. nov. = *Haw. pilifera* var. *Gordonia* Poelln.

Haw. obtusa var. **salina** (Poelln.) Uitew. comb. nov., = *Haw. pilifera* var. *salina* Poelln.

Haw. obtusa var. **Stayneri** (Poelln.) Uitew. comb. nov., = *Haw. pilifera* var. *Stayneri* Poelln.

Bij het opslaan van de plaat die *Haworthia nigra* (Bak.) Haw. voorstelt, welke oorspronkelijk door Haworth (in Philos. Magaz. 1824, p. 44) als *Aprica nigra* beschreven is, viel ons oog op een aan deze plaat gehecht briefje, waarop in het handschrift van Dr Karl v. Poellnitz en gedateerd Febr. '37 de volgende synoniemie vermeld stond:

Aprica nigra Haw. 1824.

Aloe nigra Roem. et Schult. 1829.

Haworthia nigra (Haw.) Bak. 1880.

Haw. Schmidiana v. Poelln. 1929.

Haw. marginata Hort. Afr. Austr. ex v. Poelln.

Hieruit blijkt dus, dat de heer v. Poellnitz destijds van mening was, dat zijn *Haw. Schmidiana* en *Haw. nigra* beide synoniem zijn. Verwonderen deed ons zulks niet, want al eerder hadden wij v. Poellnitz geschreven, dat ook wij deze mening waren toegedaan en kregen dan ook dezelfde synoniemie toegezonden in een schrijven van 14 Februari 1937. De gelijkenis van de vorm der beide genoemde soorten is onbetwistbaar.

Wel echter verbaasde het ons, dat hij in zijn publicatie van Oct. '37 in „Kakt. u.a. Sukk.” beide tòch als twee verschillende soorten heeft behouden! Hem vragend naar de reden daaromtrent, was het antwoord: „Wir müssen uns zunächst daran halten, dass Haw. sagt: Blätter vielreihig. Bei *Schmidtiana* dagegen immer 3-reihig.”

Wanneer we nu de originele diagnose van *Haw. Schmidtiana* naslaan zien we, dat van de bladstelling in het geheel niets gezegd wordt; wij zijn van mening dat, als het toen voorhanden materiaal duidelijk 3-rijig was geweest, hij dit beslist vermeld zou hebben.

Deze kwestie bleef dan rusten tot v. Poellnitz in Desert Plant Life, Mei '39, zijn *Haw. Ryneveldii* publiceerde, een plant met dezelfde specifieke kenmerken als *Haw. Schmidtiana* maar met veelrijg geplaatste bladeren. Nog wordt de volgende opmerking gemaakt: „near nigra but leaves not ovate-acute and tubercles not concolor.” De nauwe verwantschap met *H. nigra* wordt dus erkend; de bladvorm en tekening passen echter geheel bij *H. Schmidtiana*, welke tamelijk vormenrijk is, komen trouwens ook volkomen overeen met die van de plant die afgebeeld is op de zich te Kew bevindende aquarel, de grijsachtig getinte tuberkels van *H. Ryneveldii* als importplant nemen in cultuur vrijwel dezelfde kleur aan als die van de bladeren. Ons bevreedde het alleen, dat er van zulke in uiterlijke kenmerken volkomen overeenstemmende planten, twee vormen zouden bestaan, n.l. één met 3-rijig en een veelrijg geplaatste bladeren. Van *H. Ryneveldii* zijn ons 2 afbeeldingen bekend, een in Desert (1939) p. 89 en een in C. a. S. Journ. (Am.) 1945, p. 164; weliswaar zijn de bladeren op deze afbeeldingen schijnbaar naar alle kanten gericht, maar bij aandachtige beschouwing kan men zonder al te grote moeite de bladeren tot 3 rijen terugbrengen. De heer J. T. Bates (Eng.) die van deze soort eveneens materiaal bezit, schreef ook dat 3 rijen, door individuele blaadjes onderbroken, duidelijk te herkennen zijn.

Geen twijfel dus, dat *H. Schmidtiana* en *H. Ryneveldii* passen in de vormenreeks die *H. nigra* (zoals ook later gebleken is) aanneemt. De soortnaam *nigra* heeft echter wegens prioriteitsredenen de voorkeur, waardoor de volgende synonieme en nieuwe combinaties ontstaan:

Haworthia nigra (Haw.) Bak. = *Haw. Ryneveldii* Poelln.

Haw. nigra var. Schmidtiana (Poelln.) Uitew. **comb. nov.**, = *Haw. Schmidtiana* Poelln.

Haw. nigra var. angustata (Poelln.) Uitew. **comb. nov.**, = *Haw. Schmidtiana* var. *angustata* Poelln.

Haw. nigra var. diversifolia (Poelln.) Uitew. **comb. nov.**, = *Haw. Schmidtiana* var. *diversifolia* Poelln.

Haw. nigra var. diversifolia form. nana (Poelln.) Uitew. **comb. nov.**

Haw. nigra var. elongata (Poelln.) Uitew. **comb. nov.**, = *Haw. Schmidtiana* var. *elongata* Poelln.

Haw. nigra var. pusilla (Poelln.) Uitew. **comb. nov.**, = *Haw. Schmidtiana* var. *pusilla* Poelln.

Haw. nigra var. suberecta (Poelln.) Uitew. **comb. nov.**, = *Haw. Schmidtiana* var. *suberecta* Poelln.

De afbeelding van *H. nigra* op de aquarel te Kew geeft blijkbaar slechts het topstuk van een plant te zien, met niet meer dan een 6-tal blaadjes; de tekening geeft ook de bloeiwijze weer, duidelijk die van het *Haworthia*-type en overeenkomend met *H. Schmidtiana* en haar vormen. Materiaal van deze soort was onder de naam *nigra* al geruimen tijd in onze verzamelingen aanwezig vóór v. Poellnitz zijn *Schmidtiana* beschreef; volgens ons verstrekte inlichtingen was dit materiaal afkomstig van de bekende Darrah-collectie te Manchester.

Achteraf is gebleken dat we in onze vorige revisie (zie Succ. '47 pp. 51—54) de ombenaming van een vrij goed bekende soort over het hoofd hebben gezien, n.l. die van *Haw. minima* Bak. (180). Een *Haw. minima*, een plant dus met dezelfde soortnaam, werd reeds beschreven door Duval in 1809, gevolgd door Haworth in 1812. Het is dezelfde plant die we vandaag kennen als *Haw. margaritifera* (L.) var. *minima* (Ait) Uitew., of nog beter onder de oude, maar onwettige, naam van *Haw. margaritifera* (L.) var. *granata* (Willd.) Volgens de botanische regels is *Haw. minima* van Baker een later homonym van *Haw. minima* van Haworth, waardoor die van eerstgenoemde onwettig is.

Een later synoniem van *Haw. minima* van Baker is *Haw. tenera* Poelln.; de heer

von Poellnitz had laatstgenoemde eerst voor een afzonderlijke soort aangezien, doch later bleek, dat ze met *Haw. minima* van Baker identiek was. Wij dienen dus voortaan de soortnaam *tenera* voor deze soort te gebruiken. Voor de soort en haar beide variëteiten ontstaan de volgende nieuwe combinaties en synoniemie.

Haw. tenera Poelln. = *Haw. minima* Bak., non Haworth!

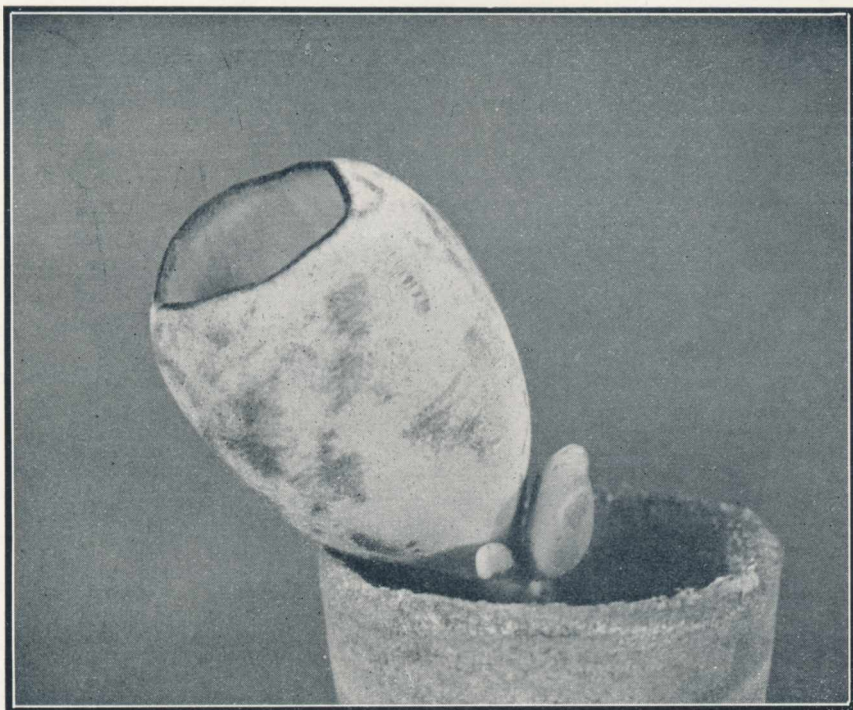
Haw. tenera var. confusa (Poelln.) Uitew. comb. nov., = *Haw. minima* var. *confusa* Poelln.

Haw. tenera var. major (Poelln.) Uitew. comb. nov., = *Haw. minima* var. *major* Poelln.

Het is jammer, dat we alweer van zo'n algemeen bekende en geëigende soortnaam als *minima* afstand moeten doen; gelukkig is de naam *tenera*., d.w.z. tener of teder, ook goed van toepassing op de habitus van deze soort.

Teratologische mededelingen

door J. J. Verbeek Wolthuys

Diphylle bladbeker van *Cot. ausana*.

(foto: van Buuren).

Nog altijd is het raadsel van het ontstaan van monstrositeiten en cristaties bij de Succulenten niet opgelost, maar wel blijkt men over het algemeen steeds meer geneigd om de oorzaak niet meer te zoeken in uitwendige invloeden, doch in erfelijke aanleg. Immers uitwendige invloeden kunnen aanleiding zijn dat het verschijnsel, als het erfelijk in de planten aanwezig is, tot uiting komt, maar tot nu toe hebben alle mogelijke pogingen om

kunstmatische cristaties te verwekken gefaald. Hieruit blijkt ten duidelijkste dat deze vormen niet het werk zijn van menselijke willekeur of blind toeval, maar het gevolg van — nog vrijwel onbekende maar — naar mijn mening noodzakelijke wetten. Vandaar dat de indruk die zij maken wèl curieus is, maar ook, dat deze vormen volgens vaste plannen en onontkoombare wetten zijn opgebouwd.

Ik geloof niet dat het thans nog nodig is

Diphylle bladbeker van *Cotyledon spec.*
(foto: Cossee).

veel te zeggen over het uiterlijk der afwijkingen, mij dunkt ieder heeft wel een of meer monstervormen, en cristaten (hancammen) in zijn collectie. Wel zou ik er de aandacht op willen vestigen dat er buiten deze teratologische verschijnselen nog veel andere bestaan, waarvan ik op het ogenblik alleen wil wijzen op de „blad-bekers” (ascidiën).

Daar wij cristaten als permanente verschijnselen moeten aanmerken, immers: zolang de plant leeft blijft zij deze vorm behouden, zijn de ascidia van meer tijdelijke aard daar zij, als alle bladeren voorbijgaande aanhangselen zijn, die slechts betrekkelijk korte tijd aan de plant aanwezig blijven. Een bladbeker heeft geen langer leven dan een normaal gevormd blad, het uiterlijk van de plant wordt er dus tijdelijk door beïnvloed.

Een zeer scherp opmerker op het gebied van teratologische verschijnselen is de heer F. J. T o g n i te Leidschendam die er niet gemakkelijk een over het hoofd ziet. Uit zijn verzameling bezit ik reeds lange tijd een tweetal foto's van zeer verscheiden vormen van bladbekers, waarvan hierbij de reproducties zijn afgebeeld.

Dit zijn een monophylle- en een diphylle bladbeker, d.w.z. de eerste foto stelt een monophylle (uit 1 blad ontstane) bladbeker voor op *Adromischus maculatus* en de andere een diphylle (door 2 bladeren gevormde) op *Cotyledon spec.*

Bij de eerste afbeelding is er ongetwijfeld enig nadenken nodig om zich de verandering die heeft plaats gegrepen te realiseren, er is iets aan de bladtop anders dan bij de normale, vrij platte, bladeren maar menigeen zal aan het geval voorbijgaan zonder het op te merken, toch moet bij nadere beschouwing de belangrijkheid van de wijziging meer treffen indien men er op let, dat de effen rand van de normale bladeren gewijzigd is in een bijna zuivere cirkelvorm aan de top van de beker. Het normaal platte, schelpvormige blad heeft dus plaats moeten maken voor een cilindervormig blad met een inzinking aan de top. Men denke hierbij aan de minimale verschillen onder de honderdduizenden bladeren aan b.v. een iep of een beuk om tot een goede waardering van de zaak te komen. Gelijk blijkt uit de foto, van de Cotyledon, waar de beker 2 bladeren omvat, vormde zich bij deze plant een sierlijk kelkvormig voorwerp waarin het vegetatie- (= groei-) punt doodloopt. Verdere groei ter plaatse is niet meer mogelijk en nu zien wij iets eigenaardigs geschieden: de plant moet het normale vegetatiepunt opgeven en ontwikkelt, dicht daaronder, 2 zijdelingse nieuwe groeipunten. Dit laatste behoeft niet het geval te zijn bij een monophylle beker, daarbij kan de as van de plant gewoon verder groeien maar bij de diphylle schijnt het usance te zijn want ook in de jubileum-uitgave van de werken van Prof. Hugo de Vries (*Opera e periodicis collecta*, Vol. 5 pag. 543) wordt van een, in 1889 voorgekomen, analoge afwijking op *Crassula arborescens* mededeling gedaan.

Monophylle bladbeker van
Adromischus spec.
(foto: Cossee).

Het was eveneens het geval met het in 1852 door MORREN (zie Masters Teratology) afgebeelde exemplaar en het is weder zo met een plant van *Cotyledon ausana* die ik, op de laatste Kring-vergadering te 's-Gravenhage, van de heer J. KROON te Voorschoten, ten geschenke ontving. Ik ben de gever daar erkentelijk voor, want het is het schoonste voorbeeld van een diphyllle bladbeker, dat ooit onder mijn aandacht kwam.

Het is een kleine plant (de afbeelding vertoont de werkelijke grootte) die bijna uitsluitend uit de beker bestaat, de nieuw gevormde zijnscheut begint pas aan de voet te ontwikkelen. De beker is \pm 4 cm diep en zowel aan de binnen- als buitenzijde, door de bedauwing, van een fraaie licht-grijs-groene kleur waarmede het ook op de foto duidelijk sprekende roodachtig-bruine randje om de mond prachtig contrasteert. Inderdaad mag deze beker buitengewoon mooi genoemd worden en menige faience-fabrikant zou terecht trots kunnen zijn indien hij een vaas of dergelijk voorwerp

in de handel kon brengen waarvan vorm en kleur zich met deze ausanabeker zouden kunnen meten. Maar het bezit ervan is een weinig bezwarend, want wel is het onmogelijk om te schatten hoe lang deze beker stand zal houden, maar daartegenover staat de zekerheid dat hem, hoe mooi hij ook is, slechts een tijdelijk bestaan beschoren is.

Er zijn twee oplossingen mogelijk, de eerste is: er een museumvoorwerp van te maken en de plant in een van de lucht afgesloten conserveringsvloeistof onder te brengen en zo te bewaren. De tweede is: af te wachten wat de natuur zal doen, het is namelijk lang niet uitgesloten dat deze plant, bij in leven blijven, later verdere ascidiën zal voortbrengen; daarvan zijn ook voorbeelden bekend. Ik zal trachten een tussenweg te bewandelen, d.w.z. door, als de beker een allereerst begin van verwelking gaat vertonen beker en verdere plant te scheiden de beker kan dan geconserveerd worden en het plantje verder groeien... als alles goed gaat!

Crassula argentea Thunb.

door A. J. A. UITEWAAL

CRASSULA ARGENTEA is een der populairste soorten van dit geslacht. Men vindt ze in bijna elke verzameling, zelfs de meest bescheiden, ze prijkt op talloze vensterbanken en de meeste bloemisten maken een dankbaar gebruik van haar grote sierwaarde als hoger opgroeiend ornament bij het opmaken van schalen, uitsluitend met succulente planten gevuld. Als potplant maakt ze een schitterend, decoratief effect, vooral op zonnige plaatsen waar de zon de tamelijk hardgroene bladeren een bronzen gloed verleent en met een rode rand versiert. Grotere planten zijn bijzonder geschikt om een achtergrond op te vullen.

Minder bekend dan de plant zelf is haar juiste naam en misschien nòg minder bekend zijn haar bloemen. Het is enkele jaren geleden, dat ik voor het eerst een plant in de Hortus Botanicus te Amsterdam in bloei heb gezien, het was omstreeks Januari. Ze stond daar abusievelijk benaamd als *Cotyledon paniculata*, maar de bloempjes waren duidelijk van het type *Crassula*. De plant een mooi, groot exemplaar, was toen bijna uitgebloeid en ik nam mij voor het volgend jaar bijtijds een foto van de bloeiende plant te maken. Het jaar daarop bloeide ze echter niet, maar de afgelopen winter had ik meer succes; het resultaat ziet men op bijgaande afbeeldingen. Tezelfdertijd stond niet ver vandaar ook *Cr. lactea* in de bloei (zie Succ. 1947, p. 13), tussen de bloempjes van de beide planten waren geen grote verschillen, hetzij dan het verschil in kleur. De bloempjes van *Cr. lactea* melk-wit, die van *Cr. argentea* lichtrose.

In onze literatuur wordt *Cr. argentea* maar sporadisch, en dan nog slechts in het voorbijgaan genoemd, een afbeelding heb ik tevergeefs gezocht.

Misschien is het daarom nuttig ze eens wat uitvoeriger te bespreken. De planten, zoals wij ze hier kennen, hebben een dikke, vlezige, geringde, grijsbruine stam, die vrij dicht boven de grond tamelijk sterk vertakt; oudere bladeren vallen af zodat de meeste bladeren zitten nabij de toppen van de takken, ze zijn tegenovergesteld en daarbij kruisgewijs geplaatst, meestal omgekeerd-eivormig, tamelijk frisgroen van kleur en aan de randen

Cr. argentea Thunb., exemplaar in Hort. Bot. te Amsterdam.

(foto: Uitewaal).

grotendeels rood aangelopen. (Een meer gedetailleerde beschrijving geef ik aan het slot van dit artikel.) De kleur der bladeren van planten, bij ons in cultuur en die van de natuurlijke groeiplaatsen is geheel verschillend; de naam *argentea*, = zilverwit, duidt daar op. In Afrika, waar deze plant hoofdzakelijk groeit in de Oostelijke Kaapprovincies tot in Natal, vallen deze planten reeds in de verte op door hun zilverachtig witte bladeren, welke kleur wordt veroorzaakt door de witte waslaag, die de planten afscheiden. In cultuur verdwijnt deze waslaag bijna geheel, slechts aan de

voet van het blad kunnen we soms nog een dun, schilferachtig laagje terug vinden. Wanneer we zulk een blad door een loupe bezien, ontdekken we ontelbare, fijne, witte stippeltjes, ongetwijfeld de punten waar op de natuurlijke groeiplaatsen de was sterk te voorschijn treedt; ook ontdekken wij vrij talrijke, over het bladoppervlak regelmatig verdeelde ondiepe putjes (huidmondjes?). Met geweld laten de jongere bladeren moeilijk los, ze zijn aan de voet half-stengel-omvattend en dringen diep de stengel in. Afgevallen bladeren laten dan ook duidelijke ringen in de stengel achter die deze blijvend het typisch geringde karakter verlenen.

Om hier ook een plant of althans een tak te kunnen afbeelden, zoals ze in het wild groeit, had ik de heer H e r r e (Stellenbosch) verzocht deze *Crassula* toe te willen voegen aan andere planten, die ik door zijn vriendelijke bemiddeling dit jaar ontving. Helaas waren echter de takjes zo ver ingedroogd, dat ik ze niet eens meer aan de groei krijg. De verdroogde bladeren en de vele verkrumelde was, die nog in het papier lag, waarin de takken verpakt waren, lieten echter nog duidelijk zien, dat de bladeren met een flinke waslaag bedekt moeten zijn geweest.

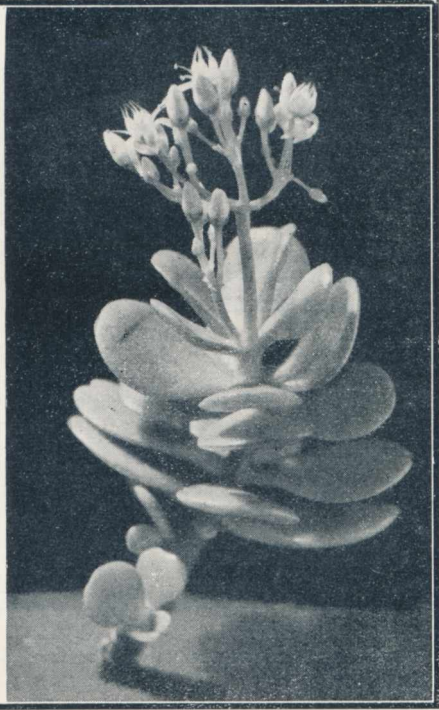
Op haar natuurlijke groeiplaatsen is het een ca 3 m hoge struik- of boomvormige soort met een indrukwekkende stam van ca 30 cm dikte en vertakkingen, die daarmede in verhouding zijn. In cultuur blijft ze belangrijk lager maar wat sterker vertakt. De dikke stammen, de dikke blaadjes, de dikke waslaag aan deze plant duiden er op, dat zij er op berekend is, zoveel mogelijk voedsel en vocht te verzamelen en op te slaan, om aan de andere kant daarvan zo weinig mogelijk af te staan. Zulke wonderlijke aanpassingen aan de natuur maken het de succulenten mogelijk, het jaren zonder water te stellen en dan nog bladeren, ja zelfs bloemen voort te brengen.

Cr. argentea Thunb. treft men soms ook aan onder de naam *Cr. portulacea* Lam. volgens de literatuuropgaven zijn beide benamingen synoniem, maar heeft eerstgenoemde prioriteitsrechten. Ze behoort tot de familie der Crassulaceae, die, evenals de Cactaceae, uitsluitend succulente planten omvat. In het bekende werk der Crassulaceae van A. B e r g e r vormt ze in de onderfamilie Crassuloideae, Sectie II Stellatae, samen met *Cr. arborescens* de groep der Arborescens (= boomvormende). Berger geeft slechts een zeer korte beschrijving en bovendien weinig bijzonderheden. De oudste afbeelding geeft D e C a n d o l l e in zijn bekende *Plantes Grasses* (woordelijk vertaald „vetplanten”) met daarbij een vrij gedetailleerde diagnose. M a r l o t h, in „das Kapland” geeft afbeeldingen van planten op haar natuurlijke groeiplaatsen. Ook in buitenlandse literatuur van de laatste tijd zijn afbeeldingen en bijzonderheden te vinden. In het Amerikaanse *Cact. and Succ. Journal*, Aug. 1943, vinden we, ten geleide van een artikel door R. A. D y e r op p. 119 een foto van een pad, dat leidt naar de ingang van het National Herbarium te Pretoria, aan weerszijden begroeid met prachtig bloeiende exemplaren. De auteur zegt daarover, dat een paar dagen, nadat de foto gemaakt was, een nachtvorst van 10° C (begin Juni!) een einde maakte aan deze glorie. Op pag. 120 vindt men een afbeelding van een bloeiende potplant, zoals deze er in 't klimatologisch zo gunstige Californië uit ziet. De omslag van hetzelfde nummer geeft ons een bonte vorm van deze soort te zien, bladeren met gele, groene of witte

banden, of zelfs soms geheel wit; een begerenswaardig object voor liefhebber en kweker! In *Desert Plant Life*, 1946, een ander Amerikaans tijdschrift, vinden we op pag. 23 een combinatie van verschillende foto's aan de hand van een bijdrage door de uitgeefster. Een van deze planten, die in de volle grond werd gekweekt, valt op door de mooi gedrongen habitus en haar rijke bloei. Het zou ook wel iets voor onze botanische tuinen zijn dit eens te proberen: uitplanten in een gematigde kas met volop zon en frisse lucht. Zelfs felle zon zal een plant, mits in de volle

Bloeiende tak van een vorm van *Cr. argentea* met scheef gedraaide bladeren.

Bloeiende tak van *Cr. argentea*.
(foto: Uitewaal)

grond uitgeplant, niet schaden. Nog gunstiger zou het natuurlijk zijn; indien we ze buiten zouden kunnen uitplanten, maar in ons klimaat is dat uitgesloten.

Cr. argentea bloeit bij ons eerst op vrij hoge leeftijd en daarna, naar het schijnt, tamelijk onregelmatig. Eenmaal op deze plant bijzonder attent geworden, heb ik eens bij de heer *D u r s m a* geïnformeerd of hem meer bloeiende planten bekend waren. Hij schreef mij zelf ook, vele jaren geleden, een plant van 50 cm hoogte in bloei te hebben gehad, en ook in de Hortus te Utrecht een bloeiend exemplaar gezien te hebben. Tot mijn grote verrassing trof ik op de laatst in Amsterdam gehouden bloemententoonstelling in de collectie van de bekende succulentenkweker *K. M a n t e l* een bloeiend exemplaar aan. Voor zover mij bekend, bloeit deze soort eerst wanneer ze ca. 20 jaar oud is, de heer Mantel verzekerde

mij, dat zijn (niet buitengewoon grote) plant niet ouder dan 10 jaren was. Ik kan niet nalaten nog te vermelden, dat ik in dezelfde verzameling een fraaie *Cotyledon paniculata* zag, ook met een dikke stam, maar met geheel anders gevormde bladeren die, wanneer zij bloeit, hangende, rode bloemen heeft.

Bestaan er verschillende vormen van *Crassula argentea*? Of zijn het soms andere soorten? In de Hortus Botanicus te Amsterdam vond ik zeker twee, misschien wel drie verschillende vormen; een daarvan met enigszins schroefvormig scheef gedraaide bladeren. Ook dit exemplaar stond in bloei; de bloempjes waren bijna van dezelfde vorm, de bloemslippen alleen een ietsje smaller en naar de spits wat levendiger rose getint. Een afbeelding van de bloemen van deze plant geef ik hier eveneens, vooral omdat de foto, wat de bloemen betreft, het beste gelukt is.

Dat *Cr. argentea* in cultuur geen bijzondere eisen stelt, is haast overbodig hier nog te zeggen; elke gezonde aarde kan men gebruiken, bij voorkeur een leemhoudende grond. Vroeger heb ik eens van een plant, die mij te groot geworden was, alle takken afgesneden en eenvoudig in de tuin geplaatst. Ze deden het prachtig; tegen de winter heb ik ze aan passerende belangstellenden uitgereikt!

Uitvoeriger beschrijving van een cultuur-exemplaar van *Crassula argentea* (uit Hort. Bot. te A'dam):

Stam onderaan ca. 8 cm dik, vlezig, grijsbruin, niet ver boven de grond vertakkend, naar boven geleidelijk dunner wordend, met ringvormige lidtekens. Bladeren (aantal ca 10) tamelijk dicht open nabij de toppen van de takken, tegenovergesteld en kruisgewijs geplaatst, enigszins blauwachtig friscgroen, door de zon met een bronzen gloed overwaasd, de randen grotendeels rood gekleurd, omgekeerd-eivormig tot breed omgekeerd-eivormig tot bijna ovaal, ca. $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ cm lang en bijna 2 — $2\frac{1}{2}$ cm breed, naar de voet meestal plotseling enigszins versmald, vooral de jongere bladeren, aan de voet kort gesteeld half stengel-omvattend, diep in de stengel dringend en daarop een ringvormig lidteken achterlatend, aan de top stomp of met een onduidelijk spitsje, soms ook zwak uitgerand, tamelijk dik en vlezig, a.d. top 2 à 3 mm dik, naar de voet iets dikker wordend (tot 4 mm), beiderzijds lichtelijk gewelfd, aan de onderzijde naar de top vaak enigszins afgeplat, naar de randen dunner wordend en vooral nabij de top scherp, met gave rand.

Bloempjes in een samengestelde tros van ca. 5 cm lang; bloemstengel en zijstengels friscgroen. Bloemkelk ca. 2 mm lang en ruim 3 mm breed, met bijna 1 mm lange, vrijstaande breed-driehoekige slipjes, groen. Bloemen tot $1\frac{1}{2}$ cm in diam, aantal bloemblaadjes, meeldraden, vruchtbladen (alsmede dat der kelk-slipjes) even groot, n.l. 5; bloemblaadjes stervormig, horizontaal uiteengespreid, langwerpig ei-lancetvormig, de randen naar de top meestal iets opgebogen, de onderzijde zwak gekield, ca. 7 mm lang en $2\frac{1}{2}$ tot bijna 3 mm breed, aan de top met een heel klein nerfspitsje, licht rose gekleurd, bij het uitbloeien met een lichte purperachtige waas; vruchtbladen en meeldraden (uitgezonderd het helmknopje) wit.

„Uit de Cactuswereld”

De 25e Maart opende de bloemententoonstelling „De Amstelflora” wijd haar poorten om die de 2e Paasdag weer te sluiten nadat een record-aantal bezoekers deze hadden gepasseerd. Het was de grootste en mooiste tentoonstelling die ooit in een overdekte hal werd gehouden. Uitvoerige verslagen over hetgeen daar te zien is geweest heeft U in de bekende Tuinbouwbladen

kunnen vinden. Een regen van gouden medailles was het loon voor de inzenders; deze en de initiatiefnemers hebben alle hulde verdiend. Jammer dat onze vereniging niet met een inzending vertegenwoordigd was; een beter reclame ware niet denkbaar geweest.

De voornaamste inzendingen van succulente planten willen wij hier even kort

memoreren. De Hortus Botanicus te Amsterdam had een belangrijke collectie xerophytische planten (droogte-planten) ingezonden. Naast de ons zo bekende succulenten troffen we ook planten aan als *Testudinaria elephantipes*, de olifantspoot, en *Beaucarnea recurvata* of de fles-Draacaena, welker stam de vorm van een fles heeft, de bewaarplaats van reservevoedsel. Trots is de Hortus op zijn fraaie verzameling oude Cycadeën. Behalve kleinere, fraaie soorten van Agave, was dit geslacht door een van de grootste vertegenwoordigd n.l. *Agave coccinea*. De plant van de Hortus is ca. 2½ m in doorsnede, weegt meer dan een ton en is ca 100 jaar oud, doch heeft nog niet gebloeid! Het transport naar de tentoonstelling was niet zo eenvoudig, motor-politie escorteerde haar op haar weg, om in de straten ruim baan te maken. Een andere opvallende Agave was *A. attenuata*, een van de zeer weinige Agaven (of is het de enige?) die een flinke stam vormt. *Yucca*'s, *Sansevieria*'s, grote en kleine Aloë's, waarvan sommige in bloei, *Euphorbia*'s (een geweldig, bloeiend exemplaar van *Euph. Bojeri*) en vele soorten Cactussen en andere vetplanten maakten deze prachtige wetenschappelijk waardevolle inzending, die goed geëtiketteerd was, tot een leerzaam studie-object, waarvan men zich niet gemakkelijk los kon maken. De inzending van de Rotterdamse Diergaarde „Blijdorp” stelde een woestijnlandschap voor; veel zand hier en daar rotsblokken en hier en daar *Cereussen*, *Echino*'s, *Opuntia*'s, Agaven of Aloë's. Met een betrekkelijk geringe hoeveelheid materiaal was hier op een vrij grote ruimte een gunstige en smaakvolle oplossing gevonden. Opvallend was verder de pilaarversiering met een groot aantal *Rhipsalis*-soorten. De inzending van de firma K. M a n t e l (uit Nieuw-Vennep) gaf de cactusliefhebber natuurlijk zeer veel te genieten. De planten waren tussen rode steenslag uitgeplant en alle van haar juiste naam voorzien. Onmogelijk om in dit korte bestek ook alleen maar de mooiste te noemen; het sortiment *Neoporteria*'s (*Chilena*, Bckbg.) was uniek, enkele bloeiden reeds maar ze waren nog niet op hun hoogtepunt.

Een *Crassula argentea* had nog enkele bloemresten, vlak daarbij stond een fraai exemplaar van *Cotyledon paniculata*; heeft men éénmaal deze beide soorten gezien dan is het onmogelijk ze ooit met elkander te verwarren. Dat deze firma de kunst van kweken verstaat zagen we vooral aan verschillende bekende vetplantjes, die buiten in de volle zon gekweekt waren; mooi gedrongen van vorm en prachtig van kleur,

ware juweeltjes. Groot was verder de inzending van de Amsterdamse dierentuin (Artis), feitelijk min of meer de privé-verzameling van de heer K r i j g e r. Grote exemplaren van *Cereus*, een groote verscheidenheid *Euphorbia*'s, forse Agaven, w.o. een prachtig exemplaar van de zeldzame *Agave ferox*, etc. Ongetwijfeld een van de weinige privé-verzamelingen die op zulke grote en oude exemplaren van succulente planten kan bogen. Enkele firma's gaven ons nog zeer artistiek opgemaakte schaaltes met cactussen of vetplanten te zien; een bijzonder fraai opgemaakte grote, koperen schaal met succulenten toonde de f a. H o o g e n w e r f f K r o o n uit Voorschoten.

* * *

De heer G. W. R e y n o l d s, een Zuid-Afrikaans specialist in Aloë's, zond ons enige overdrukken van zijn publicaties in *The Journal of South-African Botany*. Reeds een 20-tal jaren maakt hij een uitgebreide studie van deze interessante plantengroep, hij heeft vele duizenden mijlen kris en kras door Afrika gereisd en een zeer groot aantal foto's gemaakt van bloeiende planten op haar natuurlijke groeiplaatsen. Dit alles ter voorbereiding van een nieuw werk over de Zuid-Afrikaanse Aloë's dat wij met spanning tegemoet zien. Van zijn laatste publicatie (Jan. '48), die uit geschiedkundig en nomenclatorisch oogpunt interessant is, n.l. over *Aloe succotrina* Lam., geven wij hier een kort uittreksel. Van de vele verschillende synoniemen, die de planten van dit geslacht dragen, heeft geen zo'n verwarde, maar toch interessante achtergrond als deze.

Er wordt gezegd, dat het sap van Aloë, voor geneeskrachtige doeleinden aangewend, reeds 4 eeuwen voor de jaartelling, als een product van het eiland Socotra aan de Grieken bekend was (Bot Mag. 1881, t. 6596), terwijl De Candolle (Plant. grass. 1799) beweert, dat *Aloe Succotrina* in 1508 op dat eiland ontdekt was. Het grote kruidboek van T. Gerard, 1597, was een der eerste werken, dat de naam *Aloe succotrina* gebruikte; het eiland Socotra wordt niet genoemd als de plaats van herkomst, maar de afbeelding geeft *Aloe vera* L. weer. D a p p e r ' s „Naukeurige Beschrijvinge der Afrikaansche gewesten”, 1668, is een der eerste werken waar de naam *Aloe succotrina* wordt gebruikt om de Aloe aan te duiden, die op het eiland Socotra gevonden wordt. De Aloe, die in grote hoeveelheden daar gevonden wordt is echter *Aloe Perryi* Bak., een soort die kenmerkend verschillend is van *Aloe vera*

ën van Kaapse soort bekend als *Aloe succotrina*.

De eerste afbeelding van *Aloe succotrina* geeft Plukenet in *Phytographia*, 1691, onder de beschrijvende naam van *Aloe americana ananafoliis florib., sawve rubentibus*.

Aloe succotrina in Hort. Bot. te A'dam.
(Foto: Uitewaal).

De naam suggereert, dat de plant uit Amerika afkomstig zou zijn, maar de afb. wijst duidelijk op *A. succotrina* van de Kaap, vooral door de lengte der bloemsteeltjes. De tweede, die deze plant afbeeldt is Commelin, in Hort. Amstelod. 1697, t. 48; hij vermeldt, dat hij een jonge plant had gekregen van Simon van Beaumont en dat ze gezonden was uit Oost-Indië. De aanduiding Oost-Indië uit die dagen moet ruim worden opgevat, daar deze vaak ook de Kaap omvatte; daar het eiland Socotra niet is vermeld, moet de plant aan de Kaap verzameld zijn. Het was de eerste Zuid-Afrikaanse Aloe die in Europa werd gekweekt, bloeide in de Medicijnhoff in Febr. van de jaren 1689 en '90. Commelin bevestigt, dat deze Aloe verschilt van de „ware Aloe Succotrina”... de-

welke echter naar alle waarschijnlijkheid *Aloe vera* was!

Linnaeus, die betrekkelijk weinig aandacht aan de Aloe's schonk en de meeste als variëteiten onder *Aloe perfoliata* verenigde, beschrijft ook *A. succotrina* als variëteit hiervan en citeert Plukenet en Commelin als synoniemen.

De eerste, die overeenkomstig de botanische regels aan de Kaap *Aloe succotrina* haar geldige naam gaf is Lamarck, in diens *Encyclopédie* (1784). Het vreemde aan dit geval is echter weer, dat Lamarck beweert, dat ze van het eiland Socotra afkomstig is! Zijn beschrijving evenwel klopt met de Kaapse soort, en niet met *Aloe Perryi* van Socotra.

Het duurde niettemin tot 1906 eer de juiste plaats bekend was waar *Aloe succotrina* in het wild groeit. Marlott vond ze op de hellingen van de Tafelberg, op een reusachtig veld met gesteente. Reynolds noemt nog enkele andere vindplaatsen, w.o. Karbonkelberg, Glencairneheuvels, op de oude weg naar Simonstad. *Aloe purpurascens* toont, volgens de heer Reynolds, geen specifiek verschil met *Aloe succotrina*; Aloe's variëren op de verschillende groeiplaatsen en onder verschillende klimatologische omstandigheden.

* * *

Donderdag 20 Mei hield de heer J. A. Jansse voor de radio een praatje over onze liefhebberij. Na gewezen te hebben op de groeiende belangstelling voor de levende natuur en het opvoedende daarvan, besprak hij in het bijzonder het verzamelen en kweken van succulente planten. Verzamelen mag geen verzamelwoede worden, liefhebberij moet geleerd worden; „Succulenta” is U daarbij behulpzaam! Hopelijk hebben vele aan deze goede raad gehoor gegeven.

* * *

Wij ontvingen ter inzage het Maart-nummer van „Lacerta”, het tijdschrift van de Ned. Ver. van Terrariumhouders, waarin de heer Verbeek Wolthuys een kleine serie artikelen vervolgt over het beplanten van een droog terrarium met succulenten. Dat de succulenten ook voor dit doel gebruikt worden, was voor ons een verrassing.

OPGELET!

Vele leden hebben dit jaar *Lithops Vanzijlii* gezaaid met een verrassend goed resultaat. Aangeraden wordt, het eerste jaar deze zaailingen niet te verspenen, doch de plantjes dicht op elkaar te laten staan.

Verenigingsnieuws

De afdeling Haarlem zal met een gezamenlijke inzending succulenten deelnemen aan de Jubileum-tentoonstelling, die zal worden gehouden op 3, 4 en 5 September a.s. onder auspiciën van de afd. Haarlem der Kon. Ned. Mij. voor Tuinbouw en Plantkunde in het Kralagehuis te Haarlem.

* * *

De afdeling Leiden zal zeer waarschijnlijk deelnemen met een gezamenlijke inzending succulenten aan de Bloemententoonstelling te Leiden, die zal worden gehouden van 25—28 Augustus a.s., uitgaande van de afd. Leiden der Kon. Ned. Mij. voor Tuinbouw en Plantkunde.

* * *

De afdeling Nijmegen hield een schitterende propaganda-avond. Begin Juni bloeide de nachtcactus in de verzameling van de Heer van Kempen. Een berichtje werd geplaatst in de plaatselijke dagbladen, met het resultaat, dat 's avonds honderden belangstellenden de plant kwamen bewonderen. Het gevolg was, dat het ledental zich vermeerderen kon. Bravo, afd. Nijmegen!

* * *

Afd. Den Haag: de afdeling Den Haag vergadert elke derde Donderdag van de maand in gebouw Amicitia, Westeinde 15, Den Haag, behalve in de maand Augustus.

* * *

BIBLIOTHEEK.

Door ruil werd de bibliotheek met enige fraaie werken verrijkt, n.l. „Cacti for the Amateur” door Scott E. Haselton; „Succulents for the Amateur” door J. R. Brown, Alain White, Boyd L. Sloane en G. W. Reynolds; „Epiphyllum Handbook” door Scott E. Haselton; „La Californie et les grands déserts américains” door P. L. Monet.

Boeken uit de bibliotheek van Succulenta kunnen worden aangevraagd bij Mevr. L. W. Buining-Kroeze, te Hamersveld (Utrecht).

NIEUWE LEDEN:

W. J. VAN KEMPEN, Driehuizerweg 327, Nijmegen.

Mevr. ROOS, Frans Halsstraat 100, Nijmegen.

G. W. VAN DER BUNDT, Box 52, R. F. D. Antioch, Calif. U.S.A.

G. VEENENDAAL, Tulpstr. 40, Amersfoort.

J. C. VAN DER BILT, Sparenbergstraat 20, Haarlem N.

L. DRAAISMA, Hoogtekadijk 200, Amsterdam O.

F. J. R. VAN BRUGGEN, Wolmaransstraat 344, Den Haag.

JOHN F. AKERS, Apartado 1690, Lima, Peru, S. America.

D. BOUWMAN, Dijkweg 58, Honselersdijk.

H. N. THIJSEN, Haarlemmerweg 57b, Leiden.

P. BEVERLOO, Ruilstraat 64 D, Rotterdam.

J. VAN BUUREN, Fransen v. d. Puttestraat 34, Delft.

H. FROMAGEOT, 6 Avenue de la Reine Amelie, Le Chesnay, France.

H. R. BEUKELMAN, van Soutelandelaan 23, Den Haag.

F. SJOLLEMA, Fuchsiastraat 25, Hilversum.

J. EDELMAN Kzn., Tempel D 49, Reeuwijk.

Drs. J. LEERSCHOOL Sumatrastraat 11, Nijmegen.

PETER DE WIJN, Lorentzkafe 152, Haarlem.

ADRESWIJZIGINGEN:

Mej. J. VAN DE WEERD, voorh. Bennekom, Fransche Kampweg 1, thans Marva I, J. v. d. Weerd, nr. 20430, Marine-Postkantoor, Batavia, Ned-Indië.

Mevr. C. F. CRAMER—NIEMEIER, voorheen Haarlem, Hofmeijerstraat 29, thans Oosterbeek, Lebrechtweg 40.

F. F. VENEMA, voorheen Bloemendaal, Rijperweg 7, thans Batavia, Ned-Indië, p/a. Electro Import, Menteng 27.

Mevr. F. ZANDSTRA, voorheen Paulus Potterstraat 36, Huizum Fr., thans Adm. Stellingwerffstraat 49, Harlingen.

J. R. P. VAN HOEY SMITH, voorheen Straatweg 164, Hillegersberg, thans Oostzeedijk 52, Rotterdam.

Dr H. HAGTINGIUS, voorheen Lagendijk 30, Koog a/d Zaan, thans Boreculo.

J. H. KOERS, voorheen Rouaanschede 41, Middelburg, thans Vlasmarkt 6, Middelburg.

Succulenten

J. KROON
Cactuskweker

DONKLAAN 17 - VOORSCHOTEN

Ruil- en Verkoopaanbiedingen

H. J. Buys, Wilhelminastraat 26, Amstelveen biedt aan in ruil voor andere cactussen: *Etus stellatus* en *Kurtzianus*; *Reb. senilis* en *minuscula*; *Cor. bumama*; *Lob. Hertrichiana*, *pseudo-cachensis*, *Steinmannii*, *Binghamiana* en *Allegraiana*; *Gymn. lafaldensis*; *Op. vestita*; *Cer. Straussii*; *Erus cinerascens*, *Salm-Dyckianus* en *Scheerii*; verder cristaatvormen van *Lob. lateritia*, *Epsis multiplex* en *Schickendantzii*, *Cer. Straussii* en *Silvestrii*; *Mam. bocasana* en *Wildii*; *Op. vestita*; *Etus scopa-candida*.

* * *

R. P. Brilman, arts, W. Rooyaardsstraat 12, te Amsterdam, biedt ter overname aan een kamerkas, breed 59 cm, lang 85 cm en grootste hoogte 75 cm. Prijs ± f 25.—.

* * *

Wegens plaatsgebrek ter overname aangeboden: *Agave americana*, in kuip, breed ± 130 cm, hoog 75 cm; *Cer. serpentinus* (4 stammen lengte 170, 160, 110 en 85 cm; *Cer. peruvianus*, 170 cm; *Cer. Bridgesii*, 83 en 72 cm; *Cer. Jamaica*, 118 cm; *Cer. Martinii*, stammen tot 150 cm; *Aloe ferox*, hoogte 58 cm; *Gast. verrucosa* (volwassen); *Etus Leninghausii*, hoogte 20 cm. Voor de koper gratis verschillende bewortelde phyllostekken en event. volwassen zaailingen. W. van Dijk, Krommelaan 7, Over-schie.

* * *

Voor een buitenlands liefhebber te koop gevraagd „De behandeling onzer Cactussen e. a. Succulenten van maand tot maand”, door G. D. Duursma, verschenen als no. 155 der serie „Weten en Kunnen”. Aanb. aan de redacteur.

* * *

Aangeboden stek en zaailingen van: *Erus albispinus*, *Blankii*, *melanocentra*, *pectinatus*, *purpureus*, *Salm-Dyckianus*, *Scheeri*, *sciurus*, *stramineus*, *viridiflorus*; *Gymnocalycium denudatum*, *gibbosum*, *lafaldense*, *leptanthum*, *Quehlianum*, *Venturianum*, *Notocactus muricatus*, *pampeanus*; *Anhalonium Williamsii*; *Mammillaria camptotricha*, *pusilla*, *id. haitiensis*, *id. texana*; *Rebutia aureiflora brevistata*, *grandiflora*, *Haagei* *Kreuzinger*, *Marsoner II*, *Marsoner Hahn*, *minuscula cristata*, *Peter Seimii*, *pseudo-minuscula*, *pygmaea longispina*, *Winter V*; *Lobivia Backebergii*, *brachyantha*, *densispina*, *Haagei*, *haematantha*, *lateritia*, *Nealeana*, *Pentlandii*, *ururensis*, *pseudo-cachensis*, *Schneideriana*; *Cereus Bonplandii*, *Emoryi*, *jamacaru*, *peruvianus*, *id. monstrosum*, *silvestri cristata*, *Straussii*, *Pragochamaecereus Sinatni* *Pres. bakraday*, *Friedr. Bodecker*, *Kreuzinger*, *Opuntia aurantiaca*, *Bigelowii*, *cylindrica*, *id. cristata*, *brasiliensis*, *campestris*, *corrugata*, *erectoclada*, *microdasys*, *id. albida*, *id. rufida*, *Salmiana*, *subulata*, *vestita*, *id. cristata*; *Aeonium glutinosum*; *Alôe ciliaris*, *mitriformis*, *vera*; *Gasteria maculata*, *minima*, *pulchra*; *Haworthia cuspidata*, *cymbiformis*, *translucens*; *Kalanchoë crenata*; *Kleinia acaulis*; *Nananthus laxiflora*; *Oliveranthus elegans*; *Pachyphytum clavifolia*, *id. cristata*, *oviferum*; *Sedum guatamalensis*, *Nelsonii*, *Nuszbaumeri*, *Palmeri*; *Tradescantia navicularis*; *Anacampteros rufescens*; *Bryophyllum crenatum*; *Crassula portulacacea*, *pyramidalis*, *Justus Corde-ray*, *Schmidtii*; *Cremnophyla nutans*; *Echeveria globosa*, *metallica*, *spiralis*, *Scheideckeri*; *Lithops floris albis*, *bella*; *Pleiospilos Hilmarii*; *Faucaria tuberculosa*, *lupina*; *Trichodiadema bulbosa*; *Rhipsalidapsis rosea*; *Euphorbia caput medusae*, *id. cristata*, *fimbriata*. Ruilijsten zenden aan P. F. Die mel, Rijnlaan 133, Utrecht.

**Import
Export**

Cactussen en andere Succulenten

telefoon 332556
postrekening 172446

F. Jansen
Leyweg 24 post Loosduinen

„La Quinta”

FERNANDO SCHMOLL

specialist in cactussen en andere vetplanten

Correspondentie:
Frans, Engels, Duits, Spaans

Cadereyta de Montes, Qro., Mexico

Ingevolge papiertoewijzing B.P.P.-6448
verschijnt deze uitgave 8 X per jaar en
is de omvang van dit nummer 20 pagina's,
formaat 16 X 24,5 cm.